

Čestmír Gregor

Horko

ČESTMÍR GREGOR

HORKO

Balešní komedie o jednom dějství.

Libreto:	Vladimír Vašut
Režie a choreografie:	Zdeněk Prokeš
Dirigent:	zasl. um. Vladimír Brázda
Scéna:	Vladimír Šrámek, nositel vyznamenání Za vynikající práci
Kostýmy:	Josef Jelínek j. h.
Asistent choreografa:	Jarmila Kovalová
Inspicent:	Stanislav Muntág
Korepetice:	Vladimír Čech

STÁTNÍ DIVADLO V OSTRAVĚ

nositel Řádu práce

Vedoucí technického provozu a výroby: ing. Ivan Bílek
Vedoucí dekoračních dílen: ing. Otto Gruszka
Vedoucí výroby kostýmů: Bohuslava Čiháková
Jevištní mistři: Jiří Vaněk, Václav Plachý
Mistr osvětlení: Milan Kubala
Mistr elektroakustiky: Bořivoj Wojnar
Mistr vláseknáry: Vojmíl Nytra
Mistr rekvizitárny: Eva Wiesnerová
Mistr garderoby: Zlata Nezhybová

Osoby a obsazení:

Plavčík	Jindřich Šimek
Otec	Leoš Kratochvíl
Matka	Renata Václavíková
Giuliana, jejich dcera	Halina Ciencialová
Nino, její nesmělý nápadník	Libor Bernklau
„Madame“, učitelka tance	Karla Broncová
Režisér	Ctirad Ondráček
Sexílie, filmová herečka	Alice Kvasnicová
Adon, filmový herec	Richard Böhm
Kameraman	Jiří Duží Petr Asmus
Skriptka	Vlasta Ábelová
Kostýmérka	Dana Muntágová
Číšník	Vlado Kaleta Leopold Novák
Návštěvníci pláže	Iva Bělohlávková, Ilona Felgrová, Zuzana Hole- ková, Olga Holúsková, Dana Ličková, Viola Ma- jerová, Marcela Michalí- ková, Jana Muroňová, Marie Všianská, Vladimír Bardyn, Petr Beneš, Petr Koukol, František Kuštor, Tomáš Kyndl, Milan Sku- pina, Pavel Rozehnal, Jiří Štark

Hraje orchestr operety SDO

PREMIÉRA 5. PROSINCE 1981

V DIVADLE ZDENKA NEJEDLÉHO

Tento náš baletní příběh se odehrává mezi návštěvníky pláže v italských přímořských lázních během jednoho horkého dne někdy po roce 1920.

Nejdříve přichází skupina dívek se svou „Madame“ — učitelkou tance, která vede letní taneční kursy. Ovšem dívky cvičení nudí a hledají rozptýlení v koketování s přicházejícími mládenci. Pak se objeví Giuliana se svými rodiči. Přísný otec nepřeje její lásce k nesmělému nápadníku Ninovi. Poklidnou náladu na pláži přeruší příjezd filmařů: režiséra, kameramana, filmového štábu a hvězd Sexílie a Adona.

Když režisér obhlíží terén, shluknou se kolem něho všechny dívky a předvádějí se mu. Do všeobecné ženské exhibice se vehementně vmísí i matka, ale zkoprnělý otec včas zasáhne.

Režisér předvádí Sexílii a Adonovi, co budou hrát: rybář vyloví mořskou pannu a zamilují se do sebe. Když však odvádí režisér Sexílii k vodě, ta se začne chvět zimou, omdlěvat a tropit scénu. Režisér vztekle pošle oba herce do šaten a mládež zatím tancuje náruživě charleston.

Návrat Sexílie a Adona, tentokrát v plavkách, aktivizuje opět režiséra, který jim aranžuje další scénku: zamilování se škádlí, ona mu utíká, vyběhne na můstek, tam on ji dostihne, líbá a sám plavně skočí do vody zchladit svou vášeň, zatímco ona mu obdivně mává. Vylíčená scénka se jede na ostro. Ale na můstku ztratí Sexílie rovnováhu a spadne do vody. Všichni očekávají efektní záchranný zákrok od Adona, ale ten se rozklepe, zbaběle utíká do šaten a v patách za ním „Madame“, která vidí svou šanci.

Nyní přišla chvíle plavčikova. Za jásotu celé pláže vynáší utonulou na břeh a začne ji křísit. Sexílie se probere a naváže na umělé dýchání vášnivým polibkem, takže ji plavčík nakonec odnese do své kabiny, která začíná výmluvně reagovat na bouři, co se v ní odehrává. Adon, který se mezitím převlékl, se krade zahanbeně pryč, sledován přešťastnou „Madame“. Režisér si zoufá. Nějakou scénku přece dnes musí natočit!

Jeho pozornost přitáhne tichý rozhovor Giuliany s Ninem, a tak dává ve své beznaději pokyn kameramanovi k natáčení. Milence opět rozežene rozzuřený otec. Giuliana se zoufale vrhne do mateřské náruče. Bezradný Nino pome-dituje nad svou ztracenou láskou, vyšplhá se na skokanský můstek a chystá se k sebevražednému skoku. Tu náhle se vzmuží Giuliana, vrhne se k milému a roztočí ho ve valčíku. Režisér jásá: scéna byla vynikající.

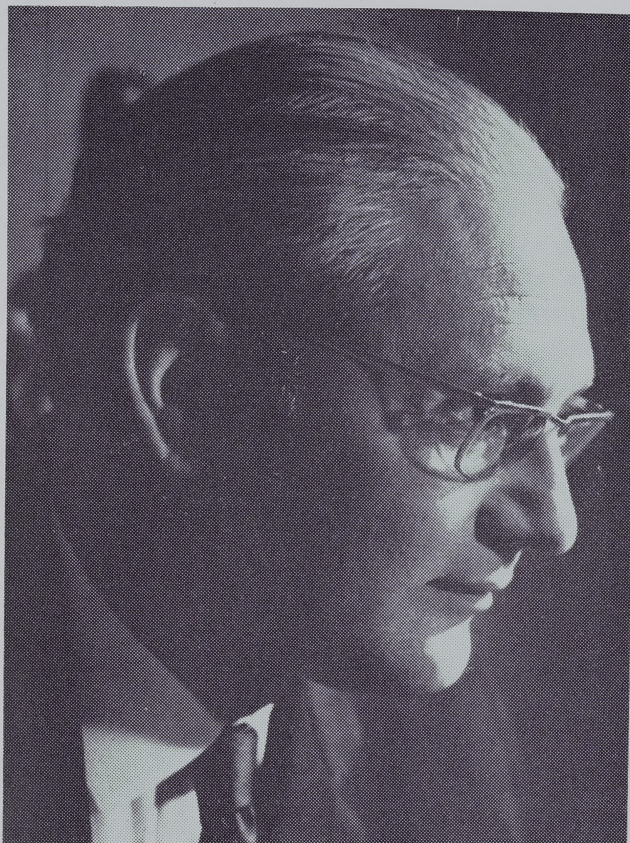
Vyplácí Giulianě a Ninovi tučný honorář a nabízí smlouvu na další film. Otec vida, že dcera tu vlastně „udělala partii“, měkne a bere Nina na milost. Mládež, filmaři i rodinka s Ninem opouštějí pláž.

Z kabiny se vypotácí plavčík, za ním Sexílie. Slastně se protáhne, vrhne se na něj a vláčí ho vášnivým tangem, ačkoli pod ním klesají nohy. Plavčík dostane nápad: naučím tě plavat! Rozdováděná Sexílie je ke všemu svolná. Dál od břehu! ukazuje plavčík. Pak hodí tyč s provazem, na kterém držel uvázanou Sexílii, daleko do vody a spoko-jeně si zamne ruce. Spustí vlajku na půl žerdi, a to netuší, jaké překvapení ho ještě čeká.

Režisér jášá:

Scéna byla vynikající

CO ŘÍKÁ SKLADATEL

Když v Olomouci inscenoval Josef Škoda mou choreografickou symfonii, vytvořil si k ní vlastní libreto. Ptal jsem se ho, jestli píše libreta, ale on že ne a hledám-li nějaké, ať se s důvěrou obrátím v Praze na Vladimíra Vašuta, který jich má plný stůl. Tedy on řekl „plné šuplíky“. Čímž vyprovokoval dosti delikátní situaci. Já jsem totiž skutečně nakonec Vašuta navštívil a pravím: „Soudruhu doktore, já jsem ten Gregor, co jste mu před

třinácti lety strhal první balet, ale přesto mám tu drzost se vás zeptat, jestli byste měl tu odvahu a svěřil mi nějaké libreto.“

Tehdy jsem měl vzácnou příležitost vidět, jak se dr. Vašut zapýřil a vece: „Já vím, to jsme byli mladí a ono to bylo všechno trochu jinak — já bych vám beze všeho libreto dal, ale opravdu žádné nemám. Já píšu jenom pro konkrétní potřebu, pro zásuvku nepíšu.“ A vypadal přitom tak věrohodně, že už jsem se chtěl odporoučet, když tu si náhle vzpomněl: „Jo, jedno libreto mám, co ještě nemá skladatele. Já jsem je zadal do televize a tam je tak napůl přijaté, ale nevím, jak by se vám líbilo, je to jen taková nezávazná jednoaktová komedie.“ Když jsem pravil, že by mě to zajímalo, slíbil vyzvednout text z televize a poslat, což vkrátku učinil.

Přečetl jsem si tedy Vašutův příběh nazvaný „Na plo-várně“ a nesmírně jsem se pobavil. No, a viděl jsem, že mám v ruce perfektní libreto, na které mohu rovnou, beze změn, začít komponovat. Vyhraněné figury, jevištně vděčné situace a zvraty, jemná míra satiry a osobitá pointa — bavil jsem se i při komponování. Asi po roce (1978) byla partitura hotova. Pak ještě začalo dohadování o titul, Vašut vymýšlel různé rafinovanosti, ale všechny byly jaksi neoperativní (dlouhé), takže jedna z nich zůstala jako podtitul a Vladimír, ač nerad, přistoupil na můj návrh titulu. Dodnes nevím, co se mu na něm tak nelíbilo. Odehrává se to za horka a všem je horko ještě i z dalších důvodů a dá se to dobře skloňovat, protože Horko je evidentně středního rodu... Na doporučení dr. Bohumila Suchého, šéfa hudebního odboru DILIA, ale i ve shodě s lehkým námětem, volil jsem menší orchestrální obsazení, aby si věc mohla dovolit i menší divadla. Tak se pak stalo, že ještě před ohlášenou ostravskou inscenací se Horka chopila Plzeň, kde v době přestavby divadelní budovy hrají na malé scéně komorního divadla. Původní premiéra byla tedy v Plzni 15. listopadu 1980 (choreograf Gustav Voborník, dirigent Václav Cibulka). Ohlas Horka mezi šatnářkami byl příznivý, takže mě celkem překvapilo, že i kritika

se vyjadřovala shodně v podobném smyslu. Což je shoda pro každého autora lichotivá, najmě pro mne, který chce dělat divadlo opravdu pro diváky.

Pokud jde o slovníkové údaje, nevěřte Československému hudebnímu slovníku ani anglickému Glovemu, ani americkému Bakerovi, všude jsou nějaké zmatky. Správně to je takto:

Narodil jsem se 14. 5. 1926 v Brně v rodině s hudební tradicí. Otec Josef G., žák Vítězslava Nováka na mistrovské škole pražské konzervatoře, mi dával hudební základy a vedl mne v kompozici. Po dokončení reálného gymnázia jsem šel na konzervatoř a po 3. ročníku na JAMU k Jaroslavu Kvapilovi; zvláštní okolnosti (jakými byl můj života běh poněkud přesycen) vedly k tomu, že jsem tutéž školu vystudoval ještě jednou u Jana Kapra. Komponování mi skýtalo skromnou obživu. Kolem roku 1954 jsem domestikoval na Ostravsku při novomanželce, od roku 1958 jsem tajemničil v odbočce Svazu čs. skladatelů, od roku 1959 jsem působil v hudebním vysílání ostravského rozhlasu. Od roku 1972 spoléhám opět na obživonosnou schopnost hudby. (Mé honoráře za hudební publicistiku a kritiku byly vždy zcela zanedbatelné, i když počet publikovaných novinových a časopiseckých příspěvků, jakož i rozhlasových textů jde do stovek; nejvíc si ovšem zakládám na monografii o skladatelském díle Miroslava Klegy, kterou jsem vydal roku 1966.) Jinak jsem se taky objevoval na Svazu skladatelů, kde jsem byl pár údobí členem ústředního výboru a nějaký rok předsedou ostravské krajské organizace.

Má úplně první veřejně provedená skladba spatřila světlo světa právě v Ostravě, v rozhlase, roku 1946. Byl to písňový cyklus Slunečné přístavy, který zpívala má sestra, tehdy angažovaná v ostravské opeře a doprovázel ji František Jílek, dnešní národní umělec. — První mou provedenou symfonickou skladbou byla Rádostná předehra (1951 v Brně), která pak prošla skoro všemi českými orchestry včetně tehdy nově vzniklého Ostravského symfonického orchestru a značně ovlivnila

mou hlavní orientaci na symfonickou hudbu. V roce 1963 jsem napsal ve spolupráci s Pavlem Šmokešem Choreografickou symfonii, která byla rok nato v Ostravě inscenována pod názvem Závrať. V letech 1966—1973 jsem psal své největší dílo o Ostravě, Symfonii mého města. Poslední mou ostravskou premiérou byla Symfonieta (1976). V tom roce jsme se stěhovali do Prahy. Skladby vydané tiskem a na deskách:

Prosím o slovo, symfonická předehra (1956), partitura ČHF, deska Panton

Concerto semplice pro klavír a orchestr (1958), kl. výt. Panton

Suita pro smyčce (1959), partitura Panton

Polyfonieta (1961), partitura Panton

Popelec, malý klavírní cyklus (1962), Supraphon
Choreografická symfonie (1963), partitura a deska Panton

Koncert pro housle a orchestr (1965), partitura, klavírní výtah a deska Supraphon

Tre movimenti pro klavír (1966), Panton

Sonata in tre tempi pro klavír (1966), Panton,
2. vydání, deska Panton

Vyhrávanky, instr. cyklus pro klavír (1968), Supraphon
Symfonie mého města (1973), partitura a deska Panton
Koncert pro violoncello a orchestr (1974), klavírní výtah a deska Supraphon

Dvě rozmarňné balady pro soprán a klavír (1975), Panton

Děti moře, lidová kantáta (1975), deska Panton

Červen, pastorela pro klarinet a klavír (1976), Supraphon (v tisku)

Symfonieta (1976), partitura Panton

Pražská noční symfonie (1977), deska Panton

Koncert pro klarinet a smyčce (1977), klavírní výtah ČHF, deska Panton

Já na vojnu se dal, variace na starofrancouzskou baladu pro orchestr (1978), deska Panton

Srdečně zdravím a těším se na 5. prosinec.

Váš Č. G.

Tmavomodrý svět

Jaroslava Ježka

JAROSLAV JEŽEK

Tmavomodrý svět J. J.

Revuální balet.

Libreto:	Zdeněk Prokeš
Hudební úprava a instr.:	Antonín Švehla
Režie a choreografie:	Zdeněk Prokeš
Dirigent:	zasl. um. Vladimír Brázda
Scéna:	Vladimír Šrámek, nositel vyznamenání Za vynikající práci
Kostýmy:	Josef Jelínek j. h.
Asistent choreografa:	Jarmila Kovalová
Inspiciet:	Stanislav Muntág
Korepetice:	Vladimír Čech

STÁTNÍ DIVADLO V OSTRAVĚ
nositel Řádu práce

umělecký ředitel Zdeněk STARÝ

šéf baletu zasloužilý umělec Albert JANÍČEK

Obsazení:

Skladatel

Ivan Hurych

Proměny

Tři strážníci

Ivan Hurych a baletní soubor

Vladimír Bardyn

Petr Beneš

Pavel Rozehnal

Jindřich Šimek

Jiří Štark

Isabel waltz

**Danuše Širmerová, Jiří Duží,
Petr Asmus**

Iva Bělohávková, Halina Ciencialová, Hana Dobešová, Zuzana Holeková, Hana Pennová, Marie Všianská, Libor Bernklau, Vlado Kaleta, Petr Koukol, František Kuštor, Pavel Rozehnal, Milan Skupina, Jindřich Šimek

Stonožka

Vlasta Ábelová, Karla Broncová, Olga Holúsková, Dana Ličková, Viola Majerová, Tatána Malíková, Marcela Michalíková, Dana Muntágová, Eva Sroková, Pavla Wolfová

Evropa volá

Halina Ciencialová, Ilona Felgrová, Zuzana Holeková, Jana Muroňová, Vladimír Bardyn, Petr Beneš, Petr Koukol, Leoš Kratochvíl, Tomáš Kyndl, Leopold Novák, Pavel Rozehnal, Jiří Štark

Klobouk ve křoví

Ivan Hurych,

Halina Ciencialová, Ilona Felgrová, Zuzana Holeková, Jana Muroňová

Echo of music hall

Ludmila Ernstová,

Iva Bělohávková, Karla Broncová, Olga Holúsková, Dana Ličková, Viola Majerová, Taťana Malíková, Marcela Michalíková, Dana Muntágová, Eva Sroková, Pavla Wolfová, Libor Bernklau, Vlado Kaleta, Petr Koukol, František Kuštor, Milan Skupina, Jindřich Šimek

Don Juan waltz

Libuše Kuklová.

Ctirad Ondráček

Cariocca sol y umbra

Vlasta Ábelová, Halina Ciencialová, Hana Dobešová, Ilona Felgrová, Zuzana Holeková, Jana Muroňová, Hana Pennová, Marie Všianská

Svítá

Ivan Hurych

Proti větru — finále

Ivan Hurych a baletní soubor

Hraje orchestr operety SDO,
klavírní sóla Vladimír Čech

MÍSTO OBSAHU...

S lítostí říkám, že nejsem pamětníkem Jaroslava Ježka ani Osvobozeného divadla. Nemohu se ani nadechnout té atmosféry, protože Osvobozené divadlo se již nedá opakovat ani napodobit. Bylo zakotveno v době a v mládí svých tvůrců, kteří byli v největším rozkvětu svých sil. Stalo se již historií a legendou. Ale měl jsem to štěstí, že jsem studoval na konzervatoři v Praze v době, kdy tam byl ředitelem dr. Václav Holzknecht — osobní přítel Jaroslava Ježka a velký znalec a propagátor jeho díla. A konzervatoř Ježkovou hudbou žila. Při různých příležitostech se pořádala matiné a představení složená z písní a baletů z Osvobozeného divadla. Byl to pro nás studenty vždy velký svátek a zpestření, a navíc milé vybočení ze stereotypu klasických tréninků a představení. Druhým takovým zprostředkovatelem byla moje maminka, která znala celý Ježkův repertoár, a tak se neobešel jediný náš prázdninový výlet bez společného rodinného „koncertování“. To byla pro mě inspirace k uvedení baletu s jeho hudbou. Dalším impulsem bylo, že jsem chtěl připomenout skladatelova výročí (J. Ježek se narodil 25. září 1906 v Praze a zemřel na Nový rok 1942 v New Yorku.)

Při vzpomínce na má „setkání“ s Ježkem jsem se začal doma prohrabovat ve spoustě notových sešitků s jeho písněmi. A tak jsem vybíral z hudby baletů a písní her Osvobozeného divadla a z notových materiálů, které byly dostupné. Vydatně mi v tom pomáhal Antonín Švehla, který tyto skladby pro naše jeviště upravil, velmi stylově čistě instrumentoval a dopsal klavírní recitativy vycházející z Ježkových melodií. Šlo nám o to, aby balet obsahoval různé typy skladeb, které Ježek vytvořil po dobu celé éry Osvobozeného divadla a aby zazněly skladby známé i ty méně hrané, melodie, které

PREMIÉRA 5. PROSINCE 1981

V DIVADLE ZDEŇKA NEJEDLÉHO

To je úryvek z textu proslulého blues, které vzniklo improvizací všech tří autorů (W + V + J). Blues jímavé nálady s textem místy zabočujícím do dadaismu, je nejvlastnějším motivem Ježkova života, jeho osobním vyznáním. Melancholické intimní blues, vyjadřující chvíle skladatelova smutku a sklíčenosti. U Ježka bylo pro smutek dosti důvodů. Již v dětství přišel téměř o zrak a měl oslabený sluch. Ale jinak byl Ježek člověk veselý, liboval si ve společnosti kamarádů a děvčat. Jeho vztah k lidem byl živelný, srdečný a upřímný, naivní a bezprostřední. Miloval lidi a nemohl bez jejich společnosti být živ. Těšilo ho, když posluchači se při jeho hudbě cítili šťastni. Sžil se s nimi a oni mu tuto důvěru opláceli nadšením a láskou. Tato obliba byla mimořádná a harmonovala s jeho potřebou družnosti, jeho dětskou důvěřivostí a s čistým srdcem, které dojímal a odzbrojovalo.

Jako skladatel byl Ježek obdařen neobyčejným nadáním. Byl výrazný melodik a jeho melodie se dobře zpívaly, pamatovaly a tančily, protože měly zvláštní půvab a spojovaly se s tanečními rytmy starými i novými... Ježek měl smysl pro tanec. Oblíbil si valčíky a polky, ale s nemenší pozorností se obracel k typům, které přinesla meziválečná doba — k foxtrotům, blues, charlestonům a rumbám. A pak, nebyl jen hudebník naturalní, nýbrž školený na pražské konzervatoři — žák K. B. Jiráka a J. Suka. Vše, co v oboru užité hudby udělal, bylo podepřeno dokonalou znalostí odbornou. V Ježkově tvorbě hrál významnou roli i problém prostředí. To, že vstoupil do spolupráce s Voskovcem a Werichem, mělo pro rozvoj jeho tvorby a stejně pro její ohlas nezměřitelný význam. Osvobozené divadlo dvacátých a třicátých let byla scéna svérázná, okouzlující, nová a statečná, stejně jako Ježek v hudbě. Ježek pochopil sílu a význam populární hudby a dovedl jí dát hluboký obsah a dokonalou formu. Tato hudba pronikla do širokých vrstev a dosáhla neobyčejné obliby. Dala radost i životní elán tisícům lidí, kteří by se jinak

s hudbou jako s uměním možná ani nesetkali. Ve zlých dobách je těšila, sílila a povzbuzovala. Měla a má mnoho tváří — citovou, veselou a hrdinskou. Dosáhla toho, po čem toužili Eric Satie a Jean Cocteau: je to hudba obytná jako dům, je to hudba na míru člověka.

Ježkův život byl krátký, ale naplněný vášnivým zájmem o umění, láskou k lidem a statečnou vůlí probít se ke kladnému výsledku přes všechny překážky, které byly v cestě. Byl to velký umělec i člověk. Zbývá po něm velké a trvalé dílo a krásný příklad dobrého, věrného a statečného srdce.

Uvedením Ježkových skladeb v dnešním večeru chceme uctít památku skladatele, jehož dílo po více než čtyřiceti letech neztratilo nic na šíři a bohatství obsahu, na kráse a modernosti prostředků, ani na své myšlenkové závažnosti.

Zdeněk Prokeš

CHOREOGRAF ZDENĚK PROKEŠ

Pracuje v baletním souboru Státního divadla v Ostravě pouze tři roky, ale jeho jméno je už dosti známé. Je spojeno především s tanečními koncerty — Mladý balet. Podařilo se mu nadchnout všechny mladé kolegy, že po pracovní povinnosti, která je mimořádně náročná, nastudovali nové skladby a několikrát je již předvedli obecenstvu. Dali nejen příležitost novým choreografickým talentům, ale především seznámili své vrstevníky se svým krásným uměním, předvedli jim balet klasický i moderní, ukázali práci starých klasických mistrů i nový současný názor dnešních choreografů.

Zdeněk Prokeš (1952) je pražský rodák. Taneční oddělení pražské konzervatoře absolvoval v roce 1971. Celých osm let tančil v Hudebním divadle v Karlíně. Velice záhy se začal zajímat o choreografii. Při svém zaměstnání studoval tento obor na AMU a v divadle mu byla svěřena choreografie v operetě Paganini. Školu ukončil v roce 1979 a téhož roku nastoupil v Ostravě v nové funkci. Uplatnil se především v operetách, stal se vyhledávaným spolupracovníkem činoherních režisérů, hostuje v různých divadlech (Kladno, Příbram, Hradec Králové, Ústí nad Labem, Opava) a choreograficky spolupracuje s našimi předními zpěváky populární hudby. Kromě toho se stal laureátem celostátních baletních soutěží v oboru současné choreografie, zúčastnil se tanečních festivalů v Moskvě a ve Varně. Balety Horko a Tmavomodrý svět jsou jeho první celovečerní prací s celým baletním souborem Státního divadla v Ostravě.

mám rád, a které si snad také rádi připomenete. Snažil jsem se vytvořit revuální balet, neusiluji o rekonstrukci tanců Osvobozeného divadla. Chtěl bych celkovým vyzněním baletu ukázat skladatelův nezdolný optimismus, víru v lidi a život. Balet obsahuje hudba z her: Premiéra Skafandr z roku 1928 (Tři strážníci — vůbec první skladba, kterou vytvořil Ježek pro divadlo Voskovce a Wericha — předehra s dodatečně přikomponovaným textem), Don Juan a comp. z roku 1931 (Don Juan waltz a Isabel waltz), Caesar z roku 1932 (Evropa volá — nervózně dramatická rumba zachycující pohnutou politickou atmosféru předválečné Evropy), Osel a stín z roku 1933 (blues Klobouk ve křoví), Kat a blázen z roku 1934 (slowfox Svítá a Cariocca sol y umbra, která na jevišti přináší vůni Španělska, exotické barvy a je tančena šesti děvčaty jako u choreografa Osvobozeného divadla Josefa Jenčíka a vychází i z podobných prvků), Panoptikum z roku 1935 (finále Proti větru), Nebe na zemi z roku 1936 (Echo of music hall a Proměny), dále z filmu „Svět patří nám“ píseň Stonožka a blues Tmavomodrý svět.

**Kam se poděl můj doposud dokonalý zrak?
Na všem leží neproniknutelně modrý mrak.
Tmavomodrý mrak.
. melancholicky jsem pozoroval svět.
Tmavomodrý svět.**